

Nr 145.

Av friherre **Lagerfelt m. fl.**, *angående beräkning av prästlönefondernas avkastning vid bestämmandet av pastorats tillskott ur kyrkofonden.*

I 7 § i lagen den 30 augusti 1932 (nr 404) om kyrkofond föreskrives, att vid bestämmande av det tillskott till bestridandet av prästlönekostnaderna, som pastorat kan erhålla från kyrkofonden, avkastning av prästlönefond, som förvaltas av pastoratet, skall beräknas till 4 procent av fondens kapital.

På sina håll har den uppfattningen gjort sig gällande, att, om en del av ett löneboställe försåldes efter det löneboställets normalavkastning blivit fastställd, pastoratet på grund av stadgandet i denna paragraf intill utgången av uppskattningsperioden skulle vara skyldigt att svara för dels hela den fastställda normalavkastningen, dels ock 4 procent å den köpeskillning, som erhållits vid försäljningen. Av lagens förarbeten framgår emellertid, att detta icke kan vara stadgandets innebörd. Bestämmelsen om beräkandet av 4 procent å fondkapitalet skall uppenbarligen icke vinna tillämpning, förrän ny uppskattningsperiod av normalavkastning för den återstående delen av bostället blivit fastställd vid utgången av den tidigare uppskattningsperioden. Intill dess får den fond, som bildas av köpeskillningen, tydligen anses vara en del av bostället och inbegripen i den fastställda normalavkastningen för detta. Om exempelvis normalavkastningen av ett boställe blivit fastställd till 5,000 kronor för perioden 1933—1942 och en del av bostället år 1936 försäljes för 50,000 kronor, vore det uppenbart obilligt att vid beräkning åren 1937—1942 av tillskotten från kyrkofonden anse pastoratet skyldigt att svara för dels normalavkastningen å 5,000 kronor och dels 4 procent ränta å den fonderade köpeskillningen, 2,000 kronor, eller sammanlagt 7,000 kronor. Det riktiga är, att pastoratet till och med år 1942 endast anses svara för den ursprungliga normalavkastningen 5,000 kronor samt att först därefter, och sedan ny normalavkastning blivit fastställd för den osålde delen av bostället, 4 procent ränta å fondkapitalet påföres pastoratet. Därest den nya normalavkastningen bestämmes till 3,500 kronor, kommer pastoratet alltså att efter 1942 få svara för sammanlagt 5,500 kronor.

Det kan emellertid inträffa, att de nu antydda rättsreglerna icke leda till fullt rättvisa resultat. Tyvärr hava åtskilliga boställen, som den 1 maj 1933 övertagits av pastoraten, till dem överlämnats belastade med så stora nybyggnads-, täckdiknings- och torrläggningsskulder samt med så hårt uthuggen skog, att boställena under en längre eller kortare tid måste antagas komma att lämna underskott. I många sådana fall finnas emellertid prästlönefonder, som uppstått genom fondering av köpeskillningar för försålde lägenheter från bostället, eller andra liknande ersättningar. Det synes i sådana fall vara rimligt, att avkastningen av dessa fonder, som ju härstamma från bostället och fortfarande anses tillhöra detsamma, få användas för täckande av förlusterna

å den egentliga boställsförvaltningen. I många fall torde för övrigt den lämpligaste utvägen ur ett boställes ekonomiska nödläge vara, att en del av bostället försäljes eller att någon naturfyndighet å bostället upplåtes till en hastig utbrytning. De medel, som härigenom inflyta, skola ju författningsenligt fonderas, men avkastningen bör rimligen få användas till förräntning och amortering av boställets gäld. En sådan fullt naturlig anordning förhindras emellertid av nu gällande författningsbestämmelser. Om nämligen efter utgången av löpande uppskattningsperiod fondavkastningen skall tagas i beräkning vid bestämmandet av tillskott till pastoraten, och dessa alltså måste ansvara för en till 4 procent av fondens kapital beräknad ränteavkastning, tvingas pastoraten att använda den inflytande ränteavkastningen till gäldande av prästlön. Pastoraten kunna därför icke använda samma ränteavkastning till förräntning och amortering av boställets gäld.

Det synes vara mera överensstämmande med rättvisa, att förlust å ett boställe får täckas med avkastningen av de prästlönefonder, som härstamma från bostället. Detta synes lämpligast kunna åvägabringas därigenom, att den normalavkastning, som bestämmes för ett boställe, även får omfatta avkastningen av de fonder, som uppstått genom försäljningar, expropriationer och nyttjanderättsupplåtelser från bostället.

Vid bifall till vad ovan föreslagits torde det vara lämpligt att bibehålla föreskriften om viss ränta för prästlönefonderna. Vid uppskattningen skulle man alltså sammanräkna inkomsterna från boställets jordbruk och skog med viss procent å fondernas kapital samt från den erhållna summan draga alla utgifter för såväl boställs- som fondförvaltningen. Emellertid synes den nu stadgade räntan av 4 procent å fondens kapital vara något för hög. Under nuvarande låga ränteläge har det nämligen visat sig vanskligt att finna placeringar till 4 procent, vilka fylla lagens fordringar i fråga om säkerhet. Vi föreslå därför, att räntesatsen nedsättes till $3\frac{1}{2}$ procent.

På grund av vad vi sålunda anfört få vi härmed hemställa,

att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utarbetande och framläggande av förslag till sådan ändring i lagen om kyrkofond,

1) att vid uppskattning av löneboställes normalavkastning skall medräknas avkastningen av prästlönefond, som härstammar från bostället, och att avkastningen av sådan fond icke på annat sätt skall medräknas vid bestämmandet av tillskott ur kyrkofonden; ävensom

2) att den i 7 § nämnda lag stadgade räntesatsen av 4 procent nedsättes till $3\frac{1}{2}$ procent.

Stockholm den 23 januari 1934.

Israel Lagerfelt.

Fritiof Gustafson.

Carl Bengtsson.

Elof B. Andersson.